

Régi magyar mondák

Az Árpád-házi királyok mondái

I. rész

Szent István királytól, Szent László királyig

Editura Kedvenc Kiadó
Székelyudvarhely, 2015

VAJK MEGKERESZTELÉSE	3
ADALBERT PÜSPÖK TÉRIT	4
A MAGYAR KORONA.....	5
SZENT ISTVÁN MEGKORONÁZÁSA.....	10
SZENT ISTVÁN MEGALAPÍTJA A PANNONHALMI APÁTSÁGOT	12
ANDORÁS VITÉZ	14
SZENT ISTVÁN KIRÁLY HADJÁRATAI	15
A LÁNYRABLÁS	17
CSANÁD	21
ISTVÁN KIRÁLY ÍTÉLETE	25
A SAPKATÖLTÉS	27
A VESZPRÉMI GIZELLA-KÁPOLNA	29
SZENT ISTVÁN REJTEKE	30
SZENT ISTVÁN KIRÁLY INTELMEI	32
A MAGYAROK SZIMFÓNIAJA.....	45
SZENT IMRE ÉS SZENT MÓR	46
GELLÉRT PÜSPÖK ISKOLÁJA	47
HA ISTEN VELEM, KI ELLENEM!	48
ISTVÁN KIRÁLY BETEGSÉGE	50
SZENT ISTVÁN FÖLAJÁNLIJA A KORONÁT SZŰZ MÁRIÁNAK.....	51
A SZENT JOBB LEGENDÁJA	52
GELLÉRT PÜSPÖK PRÉDIKÁCIÓJA.....	54
A MÉNFŐI CSATA	57
BÉLA HERCEG PÁRVIADALA	58
GELLÉRT PÜSPÖK HALÁLA.....	60
A VÉRTES.....	65
ZOTMUND	67
A KORONA ÉS A KARD	68
A TESTVÉRHARC	71
A MAGYAROK VISSZATÉRNEK ŐSEIK HITÉRE	73
LÁSZLÓ HERCEG MEGMENTI AZ ELRABOLT MAGYAR LÁNYT	74
A BESENYŐK MEGTÁMADJÁK MAGYARORSZÁGOT	79
SALAMON KIRÁLY ÉS A HERCEGEK VISZÁLYKODÁSA	83
SALAMON ÁRULÁSA.....	94

Géza fejedelem által kért idegen térítők élén Adalbert prágai és Piligrim passauai püspökök jöttek be az országba. A pogány magyarok között nem volt könnyű a kereszténységet terjeszteni. A két szentéletű püspök vezetése alatt azonban a térítő papok minden vidéket bejártak és tömegesen keresztelték meg a prédikálásukon összegyűlt magyarokat. A térítők munkáját némileg megkönnyítették azok, akik előtt nem volt már ismeretlen a kereszténység. A magyar törzsfők közül ugyanis sokan éltek évekig Konstantinápolyban s őket a görögök már megtérítették. Géza azonban nem a bizánci kereszténységhez csatlakozott. Minden igyekezetével a nyugathoz akarta kapcsolni népét, ezért a nyugati kereszténység fejéhez, a római pápához fordult. A magyarok így Géza bölcs belátása folytán a nyugati kereszténység védőbástyái lettek az egész történelem folyamán.

Megyon bölcsen, igen jól tudta István király, hogy népét a pusztulástól csak úgy őrizheti meg, ha a nyugati szokásokat és a keresztény vallást az országban meggyökereszteti. Ezért nagy buzgalommal folytatta atyja, Géza fejedelem munkáját, és mint jó pásztor, erős kézzel térítette népét a helyes útra. Amikor a nyugati országok papjai és szerzetesei meghallották, hogy István király az egész népet megtéríti, nagyon megörültek. Mindjárt felkerekedtek, és jöttek, özönlöttek mindenfelől, hogy a pogány magyarokat helyes útra tereljék, tévelygő lelküket Krisztusnak megnyerjék. A nyugati papok és szerzetesek éjt nappallá téve fáradoztak, és a sok fáradozást siker koronázta: a magyar nép keresztény hitre tért. Örömmel látta ezt István király, és azt gondolta, hogy munkájára a pápa úr áldását kéri. Hívatta ez okáért Asztrik apátot, és azt mondta neki:

- Atyám, itt az ideje, hogy munkánkra a pápa úr áldását kérjük. De nemcsak pápai áldás, korona is kell a magyar királyoknak, hogy éppen úgy megkoronázzák őket, mint a többi keresztény fejedelmeket. Menj hát Rómába, atyám, és kérj áldást meg koronát a pápa úrtól.

- Úgy legyen, ahogy kívánod – mondta az apát, s mindjárt elindult Rómába, hogy a pápától áldást és koronát kérjen.

De akárhogy sietett, megelőzte az apátot a lengyel fejedelem követe: az is koronát kért a maga uralkodójának, a lengyel fejedelemnek.

Már el is készült a korona a lengyel fejedelem számára, II. Szilveszter pápa éppen el akarta küldeni, amikor egy éjjel csodálatos álmot látott. Álmában az úr angyala jelent meg előtte, és így szólt hozzá:

- Holnap egy ismeretlen nép követői érkeznek hozzád, akik fejedelmük számára koronát kérnek. Add nekik a kész koronát, mert őket illeti.

Másnap a pápa úr előtt megjelent Asztrik apát, és István király nevében áldást és koronát kért.

A pápának eszébe jutottak az angyal szavai, és meghajolt Isten akarata előtt. Azt mondotta Asztrik apátnak:

- Én apostoli vagyok, István fejedelem pedig apostol.

Ezekkel a szavakkal átadta a szent koronát az apátnak.

Milyen szép ajándékot küldött a pápa úr az első királynak! A magyar korona csillog-villog az aranytól, középen a Megváltó képét, körben pedig az apostolokét mutatja. A Megváltó feje fölött a nap, a hold és a csillagok képe ragyog, mellette két élőfa áll.

A szép fényes koronával az első királyt ünnepélyesen megkoronázták, aztán a koronázási jelvényeket Székesfehérváron ünnepélyesen elzárták. De azért gyakran elővették, mert a sátoros ünnepeken újra meg újra a király fejére tették a koronát.

A magyar korona maga az egész ország, hazánk földjének minden gazdagsága, és népének egész boldogsága.

Amikor Imre király fegyvertelenül lépett öccsének, Endrének a táborába, senki se mert rá kezét vetni, mert fején volt az ország koronája.

Úgy őrizték a régi királyok a koronát, mint a szemük fényét.

De mikor a királyság lehanyatlott, a korona fénye is elhalványult.

Amikor az utolsó Árpád-házi király, III. Endre meghalt, három idegen trónkövetelő lépett fel: a cseh Vencel, a német Ottó és az olasz Róbert Károly.

Vencel cseh király nagy sereggel tört be az országba, és nemsokára bevonult Buda várába. Ott békés szándékot mutatott: megkérte a magyar urakat illő szóval, engednék meg, hogy fia a magyar királyok minden díszét magára öltse. Csak úgy próbaképpen.

A magyar urak beleegyeztek, és a próbából az lett, hogy Vencel király a koronát az összes kincsekkel együtt kivitte az országból.

De már ezt nem tűrhette - Ottó bajor herceg, aki IV. Béla király unokája volt. Megszerezte a koronázási jelvényeket a cseh királytól, azzal útnak indult, hogy Magyarországon megkoronáztassa magát.

Éjjel indult útnak, csekély kísérettel vonult, hogy gyanút ne keltsen. Féltette a koronát, erősen féltette, ezért ügyesen elrejtette. Egy hatalmas kulacsba beledugta, a kulacsot pedig szíjjal a nyeregkáphoz erősítette.

Így vágatott csekély kíséretével, s hát hajnalban észrevette, hogy a szíj megereszkedett, és üresen lóg a nyeregkápán.

Elveszett a korona!

Fordulj, vágatass visszafelé! Meg kell találni mindenáron! De annyi volt ott az utasember, hogy remélni se lehetett semmit. Majd éppen a koronát hagyják az út szélén heverni!

De mégis, milyen a szerencse, a kulacs egy pocsolyába esett, ott a herceg egyik csatlósa meg is találta. Nagy volt az öröm: megvan a kulacs s benne a korona!

Mondták is a herceg udvari kísérői:

- Csodát tett az Isten! Most már világos, kit illet a korona!

De a katonák csak hümmögtek, és azt mondták:

- Rossz ómen, rossz előjel a korona elvesztése. Hej, ha a korona beszélni tudna! Be sok rablásról, lopásról, csalásról szólhatna!

Erzsébet királyné, Albert király özvegye parancsot adott az egyik udvarhölgynek, hogy lopassá el a koronát. Nem kellett ezt Kottáner Ilonának kétszer mondani! Mindjárt összeszúrta a levelet egy katonával, aki azelőtt lakatos volt, és bevezette a visegrádi várba, ahol a koronát őrizték. De bár őrizték volna! A lakatos meg egy társa éjjel a vár kápolnáján keresztül bejutott a várba. Kottáner Ilona átadta nekik a kulcsokat, maga pedig a kápolnában ájtatosan imádkozott a vállalkozás sikeréért. Jól imádkozott, mert azalatt a két mesterember leszerelte és feltörté a zárat. Csak a korona tokján levő lakatot nem bírták lefűrészelni. Azt aztán kalapáccsal leverték. Akkor volt a zaj, hogy a palota visszhangzott belé, de hiába, mert akkor már nem állt őrség, amely a koronát védelmezte volna.

Amikor a koronát a tokból kivették, a tokot a kályhában elégették, azután egy vörös bársonypárnát fölfejtettek, a toll egy részét kivették belőle, és a koronát belevarrták a párnába.

Másnap reggel Kottáner Ilona útnak indult: vitte a koronát a királyné után, Komárom várába. A koronát jól elrejtette, a vörös bársonypárnát egy tehénbőr iszákkal letakarta, és erősen lekötötte.

Késő éjjel kelt át a zajló Dunán, megérkezett Komáromba, felkereste a királynét, és átadta neki a koronát.

A királyné pedig László fiát, aki akkor három hónapos volt, Székesfehérvárra vitte, és ott ünnepélyesen megkoronáztatta.

De alighogy vége lett a szertartásnak, már futásnak is eredt a gyülekezet, mert Ulászló hadai veszedelmesen közeledtek.

Amikor menekülésre került sor, a királyné a koronát a csecsemő király bölcsőjében rejtette el. Útközben megszálltak a Mihályi-kastélyban, amely Kapuvár mellett állt.

A királyné fel-alá járt a kastélyban, hol az egyik, hoi a másik ablakhoz futott, mert félt az üldözőktől. A koronát sem merte magánál tartani. De ugyan hova rejtse?

Respe Végre meglátott a kastély kapuja mellett egy fűzfát, annak az odvába rejtette a koronát.

Erősen meghagyta Ladányinak, a kastély urának, hogy jól ügyeljen, de maga sem aludt az éjjel, egyre csak azt leste, megvan-e még a korona.

Reggel megint elrejtette a csecsemő bölcsőjében, és magával vitte külföldre.

De III. Frigyes császár, aki látta a királyné szorult helyzetét, csak kétezer-ötszáz forint zálogdíjat adott a koronáért. Bezzeg amikor Mátyás király vissza akarta váltani, akkor már hetven-ezer forintot követelt érte. De mit lehetett tenni?

A koronát drága áron kiváltották, s a következő esztendőben az agg Széchy Dénes azzal koronázta meg az ifjú Mátyás királyt.

SZENT ISTVÁN MEGKORONÁZÁSA

stván fejedelemségének elején rendezte az egyház ügyeit, majd Asztrik apátot Rómába küldte, hogy a pápától áldást, egyházi intézkedéseinek jóváhagyását és koronát kérjen.

II. Szilveszter pápa örömmel fogadta a megtért magyar nép fejedelmének követét. Már értesült

István térítői buzgalmáról és kormányzói bölcseségéről, elragadtatásban fölkiáltott: „Én csak apostoli vagyok, de ő igazán Krisztus apostola.”

A pápa István minden kérelmét teljesítette. Nemcsak koronát küldött neki, hanem kettős keresztet is, ami apostoliságának jele lett s felhatalmazta, hogy püspökségeket, egyházakat alapítson s országát egyháziilag rendezze. Mikor Asztrik apát a pápa ajándékaival hazatért, István összehívta a nemzet előkelőit és Esztergomban fejére tétette a koronát.

Eképpen István első királya lett a magyaroknak.

